

Nelly Jane Benneweis – Lady of the ring

Af Kim Thanning Olsen og Ole Simonsen.

"Højtærede publikum, mine damer og herre, kære små og store cirkusvenner." Sådan kan en hel generation af danskere huske, at Nelly Jane Benneweis år efter år indledte sin præsentation af forestillingerne i Cirkus Benneweis. For mange var Nelly Jane sprechstallmeisteren over alle sprechstallmeisters.

I sæsonerne 1972/1973 og 1973/1974 var Nelly Jane ringmaster i det engelske Cirkus Belle Vue, hvor en journalist gav hende titlen Lady of the Ring

Nelly Jane var født i Brønshøj, hvor hendes far var snedkermester, og hvor far, mor, storesøster og Annette Otto Jensen (som er Nellys døbenavn) boede i en villa. Faderens kælenavn til Annette var Nellepige – derfra kom kunstnernavnet Nelly Jane.

Nelly Jane har selv fortalt, at hun var en genert lille pige med indadvendte fødder.

Derfor sendte Nellys mor hende på Gyda Jensens balletskole på Brønshøj Torv, hvor hun lærte klassisk ballet. Efter afsluttet skolegang på Zahles skole i 1951 fik Nelly Jane tilbud om at blive danser på varieteen Lorry (der, hvor der i dag er tv-studie). Derefter rejste hun i adskillige år rundt som balletdanser i Europa og optrådte ikke mindst i Tyskland, hvor der den gang fandtes mange varieteer og kabaretteatre. Nelly Jane var blandt andet med Viko Torriani på turne og med på Hoffmeister-turneen og Heinz Erhardt-turneen. Hun tegnede selv sine kostumer og optrådte først i balletkorps, senere med to partnere og til sidst solo.

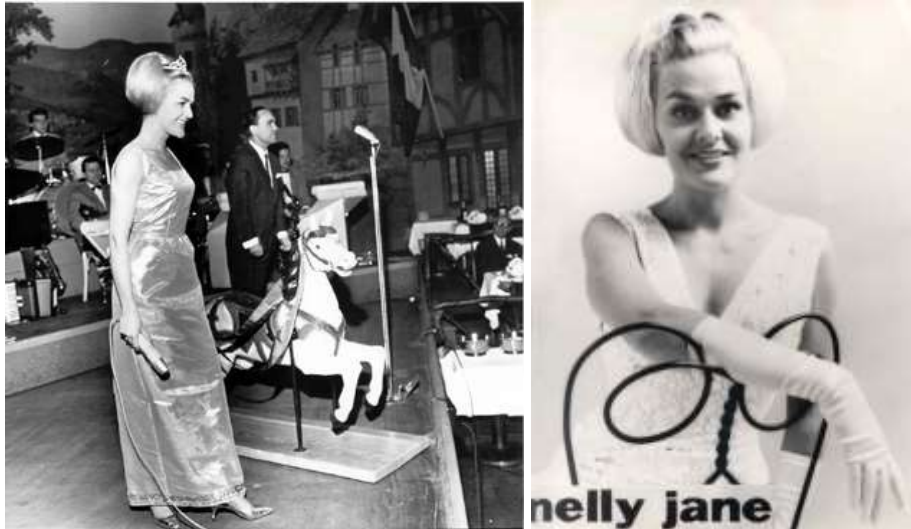

Nelly Jane. Fotos fra årene som balletdanser i Tyskland m.v.

Under et engagement ved Oscarsteateret i Stockholm blev Nelly Jane bedt om at medvirke som statist i en film, hvor statisterne var publikum i et lille cirkus. Nogle år senere opdagede hun, at filmen var blevet berømt – det var Gøglernes Aften, instrueret af Ingmar Bergman. Nelly Jane fortalte ofte med et smil, at hun ved sin cirkusdebut blev instrueret af Ingmar Bergman.

I 1964 blev Nelly Jane konferencier i Lorry, hvor hun frem til 1971 hvert år i december præsenterede danske artister.

Nelly Jane i Lorry sammen med Tage Lüneborgs orkester

Eli Benneweis så hende i Lorry og tilbød hende jobbet som sprechstallmeister i Cirkus Benneweis. Sammen med sin mor tog hun til Dronningmølle og blev enig med Eli Benneweis og fik så sin debut som sprechstallmeister på dyrskuepladsen i Hillerød den 2. april 1971.

I 1972 havde Nelly samme job i det store svenske Cirkus Scott. Der rejste hun sammen med en anden dansker: sølvedomptøren Addie Jepsen, som præsenterede Vivi Schmidts søløver. Fra forestillingen mindedes Nelly især den fantastiske trapezakrobat Tony Steele, som udførte en perfekt triple (tredobbelt saltomortale) - et kunststykke, som den gang kun en håndfuld trapezstjerner mestrede. Efter sæsonslut i Cirkus Scott var Nelly med i Cirkus Benneweis, da de sluttede 1972-sæsonen i Tivoli. (Den gang brugte Cirkus Benneweis ikke cirkuspladsen på Bellahøj, men lå nogle uger på Plænen i Tivoli efter at Tivoli-sæsonen var slut).

Fra december 1972 til februar 1973 og igen fra december 1973 til februar 1974 var Nelly Jane ringmaster i det engelske vintercirkus Belle Vue i Manchester, hvor hun fik det velfortjente tilnavn "Lady of the Ring".

I 1974 kom Nelly tilbage til Cirkus Benneweis, hvor Eli spurgte hende, om hun ikke ud over at præsentere forestillingen kunne være en art "værtinde" og tage sig af pressen. Nelly Jane fik en lille kontorvogn, hvor hun fandt nogle store røde kasser. Da hun åbnede dem, viste de sig at indeholde kopi af ansøgninger til politi, kommuner, brandmyndigheder m.v., og det gik op for Nelly, at det hørte med til jobbet. "Det havde jeg ikke regnet med," sagde hun til Eli Benneweis. "Det vidste jeg godt – derfor sagde jeg det heller ikke!" var cirkuskongens svar.

Nelly Jane i sin kontorvogn 1983

Efternavnet Benneweis fik Nelly Jane, da hun 9. april 1977 blev gift med Eli Benneweis lillebror Sonny, som kun to år senere døde af cancer¹.

Tv: Sonny og Nelly Jane Benneweis. Th: Eli og Nelly Jane på oversvømmet cirkusplads i 1974

¹ Juridisk set var Sonny og Eli ikke brødre. Eli kom til Benneweis som plejesøn af Ferdinand og Irene Benneweis og blev senere adopteret af Irene. Sonny var søn af Ferdinands datter Musse. Familieforholdene i Benneweis var lidt specielle. Eksempelvis er Diana Benneweis biologisk set datter af Ferdinands søn Manfred, men adopteret af Irene, som hun altid betragtede som sin bedstemor. Som voksen blev Diana adopteret af Eva og Eli Benneweis.

Tv: Nelly Jane og klovnen Gabo, ca. 1980. I midten: Nelly Jane på pisten. Th: Nelly Jane og Francesco Caroli, som Nelly anså som den største af alle hvide klovne

Kulturminister H.P. Clausen holdt festtalen, da Cirkus Benneweis 13. juli 1987 fejrede sin 100 års dag. Th. for ministeren ses Eva Benneweis, Eli Benneweis og Nelly Jane.

Tv: Nelly Jane og Dirch Passer, som var det helt store trækplaster i sæson 1977, selv om Dirch selv følte, at hans entre ikke var vellykket. Men han solgte billetter – sæsonen var vist den bedste Cirkus Benneweis nogensinde har haft. Th: Diana Benneweis, klovnen Gabo og Nelly Jane i Cirkusbygningen i

Nelly har præsenteret massevis af klovne, her José Michel clowns i 1987. Th. ses Nelly i snak med José Michel i 2004.

Ud over arbejdet i Cirkus Benneweis fik Nelly Jane mange fornemme tillidshverv inden for cirkusverdenen. Blandt andet var hun været dommer ved cirkusfestivalen i Monte Carlo i 1990 og ved European Youth Circus Festivalerne i Wiesbaden i Tyskland.

Nelly Jane og fyrst Rainer i Monte Carlo 1990

Nelly Jane bestred jobbet som sprechstallmeister frem til 1994. De fleste år rejste hun med det turnerede cirkus. Det blev dog også til fire sæsoner i Cirkusbygningen: 1979-1982. Nelly Jane opnåede med sin udstråling, sit vindende væsen og sin charmerende præsentation af forestillingerne en helt utrolig popularitet. Helt frem til 2003 var Nelly Jane Cirkus Benneweis' pressechef og havde ansvaret for turneplan og myndighedstilladelser.

Nelly Jane med hat og stok. Hatten og en af de andre stokke er i dag del af Kim Thanning Olsens samling, der også rummer en anden af Nelly Janes hatte. Den hvide stok har været brugt af Diana Benneweis. Uvist om Nelly Jane også har brugt den – hun havde mange forskellige stokke.

Fra Kim Thanning Olsens samling

Også på andre området var Nelly Jane aktiv. Hun var en blændende foredragsholder, som med smittende begejstring berettede om livet i og udenfor manegen. Om livsformen, der er så fascinerende og udefinerbar og som kun de færreste har mulighed for at opleve. Under sine foredrag øste Nelly Jane ud af sin erfaring og strøede anekdoter ad libitum ud i sine causerier for voksne. Alle, som har mødt hende som foredragsholder eller på anden vis, føler med god grund, at de mødte et varmt og spændende menneske.

Nelly Jane genoptog også en hobby fra sin ungdom: hun begyndte at tegne og skabte især en række fornemme portrætter af en lang række af de hvide klovne, som hun havde mødt gennem sin karriere i cirkus. Venner overtalte hende til at udstille sine tegninger, som Nelly med vanlig beskedenhed ikke syntes var noget særligt. Udstillingen viste, at Nelly var en særdeles talentfuld tegner, som utvivlsomt også kunne have skabt sig en karriere som kunstner.

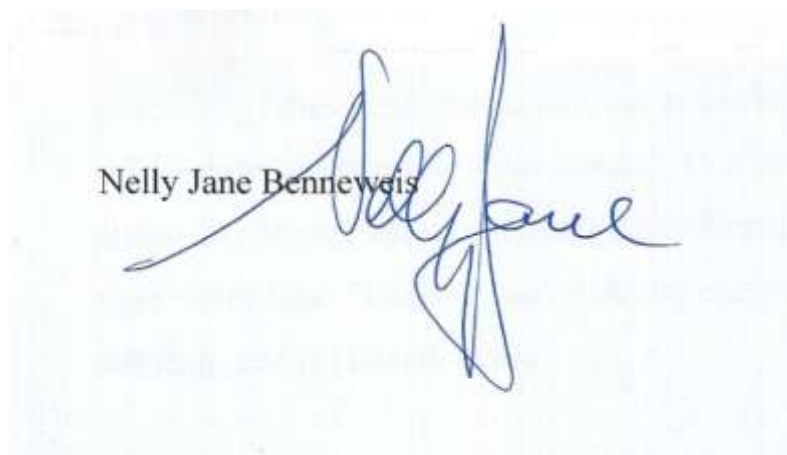

Fra udstilling på galleri Bastillen i 2004. De to klovnetegninger viser Pipo Sosman

Nelly Jane havde et særligt forhold til Cirkusmuseet i Hvidovre. Hun var i årevis udpeget af Dansk Artistforbund som medlem af museets bestyrelse, og hun har givet meget af sin cirkuserfaring videre til museet.

I 2006 skabte Nelly Jane denne dejlige plakat til Cirkusmuseet i Hvidovre. I et brev til Kim Thanning Olsen skrev hun: "Når man altid har været i gang med noget skal man finde en hobby eller form for terapi, når man får mere tid til sig selv, så for mit vedkommende blev det den klassiske hvide klown (der er så mange der kaster sig over Augustfiguren). Jeg har jo mødt og set mange hvide klovne så jeg har snart til en hel udstilling." Billedet til højre viser Nelly Jane på trappen til 1. sal på museet.

Der var sving og elegance over Nelly Janes autograf

Nelly Jane døde i maj 2009, kort før hun ville være fyldt 75 år. Alt, hvad hun efterlod sig tilfaldt en fond, Fonden efter Nelly Jane Benneweis. Det var Nelly Janes ønske, at fonden skulle støtte unge artister, andre personer med tilknytning til cirkuslivet samt personer med tilknytning til balletten. Herunder foreningen Ballettens venner, som Nelly var et trofast og mangeårigt medlem af. Fonden har en formue på mere end 4 mio. kr. Første uddeling til cirkusartister fandt sted i 2022 i forbindelse med uddelingen af årets cirkuspriser fra Den Danske Cirkuspris. Også i 2023 uddelte Fonden legater i forbindelse med nævnte prisuddeling.

Fonden administreres af advokat Michael Rasmussen, som tidligere var advokat for Cirkusdirektørforeningen.

Fra bisættelsen fra Brønshøj Kirke 4. juni 2009. Fotos: Lise Kokholm

Fra Benneweis familiegravsted på Nyhuse Kirkegård i Hillerød